

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.
 Hirdetési ára: Egész évre 10 K. Negyedévre 2.50 K. Tanítóknak, jegyzőknek 8 K.
 Egy szám ára 20 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal Kossuth-utca 14 sz. — Megjelenik minden vasárnap
 Nyílttér soronkint 80 fillér.

Udvarhelyvármegye közönségéhez.

Szint vallott tehát augusztus hó végén egy régi szövetségünk, de titkos ellenségünk is. Megfeledezett arról, hogy államának függetlenségét magyar államférfinak köszönhette, megfeledezett írott szerződéséről, királyának adott szaváról, s egy szép augusztusi éjjelen reánk tört. Orvul, tolvaj módra kincses Erdélyt, Szent István koronájának ezt a gyöngyét, Magyarország fellegvárát és védőbástyáját le a Tiszáig akarta elrabolni, hogy ezen a megszentelt területen, évezredek kulturán, mint kész zsákmányon alkossa meg az álmodott nagy Oláhországot.

Becsületes ember megtartja szavát, megtartja az írott szerződést. Nekünk írott szerződésünk volt Oláhországgal, s kötötte király a „adott szava“. Hogy hihettük, hogy orvul ránk támad? Ki tartózkodhat ahoz, hogy a magát mosolygó képpel jó barátoknak hazudó szomszéd, álmában torkon ragadja.

Nem csoda tehát, ha egy pillanatra erőt vehetett rajtunk, és settenkedő bocskorosaival elárasztotta békés otthonainkat.

Augusztus hó vége és szeptember első fele tiz erdélyrészi vármegye lakosságát időtlen időkig emlékeztetni fogja, hogy meleg fészkéből, megszentelt tűzhelyétől e rabló horda betörése elől kellett menekülnie, prédának hagyván egy élet kitartó munkásságának becsülettel összehordott összes javait.

Azonban völgyek ölen és bérczek alján kigyózó országutakon, valamint a vasuti síneken gördülő tulterhelt kocsikon menekülő sok százezer jó magyar karvánjai még a végállomására sem érkeztek el, megdördültek a magyar és hűséges német szövetséges ágyui, az Olt folyó a medrébe temetkező oláh hullahegyek elszállításával bizatott meg, a magyar föld a betörők ezreinek örök pihenőt kellett hogy adjon, és az életben maradt horda, a hős honvéd, magyar baka, a bosnyák, horváth, német és bajor szuronyok előtt száz meg száz kilométert szaladott, hogy végre saját földjén lakoljon szószegéséért, lakoljon tiz magyar megye lakosságának elrabolt nyugalmaért, hazafiai fájdalmaért.

Hogy ez a dicsőséges hadsereg, melynek kötelékét fiaink alkotják, végre elérhesse a kitűzött célt, a mindnyájunk által óhajtott s hazánk dicsőségét és nyugalmas fejlődésünket biztosító becsületes békét, ennek egyik legfőbb eszközére, a fentartás költségeinek összehozására az ötödik magyar hadikölcsön jegyzésére hívja fel a magyar kormány a vármegye minden igaz fiát.

Jól tudjuk, hogy az oláh invázió nyomán a vármegye lakóinak egy része tetemes

kárt szenvedett, tudjuk, azt is, hogy a száműzetés komor napjai alatt, a kegyelem kenyér keserű ízét sok ember csak magán javainak feláldozásával kerülhette el, de azért él bennünk a hit, hogy a javak nagy része sértetlen maradt; hogy a menekülés soha nem muló emlékezete még fokozza és élesíti azt a szent hazafias hevületet, áldozatkészséget, mely már eddig négyszer élte hős fiaink fegyverét és most ötödször hivatalos lesz bebizonyítani ellenségeinknek, hogy velünk van az Isten, mert igazságos harcban tűzhelyünket védjük, megáldja fegyvereinket győzelemmel és magával hozza azt a tartós békét, mely emberfölötti küzdelmünknek teljes ellenértéke leend.

Azt óhajtjuk csak, hogy mindenki teljesítse kötelességét. A tisztviselők, a községek lelki és világi vezetői: lelkészek, tanítók mind kivehetik részüket a mai napi küzdelemben és a hogy kivették megelőzőleg már négy ízben, úgy ez ötödik hadikölcsön jegyzésnél is a magyar kormány tőlük várja az irányítást, népünknek felvilágosítását, hogy pénzének elhelyezésére és gyümölcsötetésére ez a legjobb mód, mert kétszeres értéket hoz tulajdonosának: először a legnagyobb kamat jövedelmet, de másodsor, a mi ennél sokkal értékesebb, azt a megnyugtató öntudatot szerzi meg, hogy ő is segített a történelem ezen legnagyobb harcát megvívni, ha megtakarított pénzét a legszentebb célra fordította.

Az ötödik hadikölcsön jegyzésre való kormány felhívás már közzé lett téve; a föltételek a korábbiakkal azonosok, a jegyzés ideje négy hétre terjed és így nem kételkedünk, hogy népünk az ő világi és egyházi vezetői részéről már úgy elő lesz készítve, hogy a vármegye a a száműzetés ellenére megmutatta, hogy él és élni is akar!

Nyomatékosan számítunk a vármegye pénzintézeteire, szövetkezeteire, mint melyek a gazdasági vérkeringés szabályozói és tudván, hogy a vezetők hivatásuk magaslatán állanak: az ötödik hadikölcsön eredményét ők biztosíthatják a legnagyobb mértékben. Kérve kérjük tehát úgy őket, mint az egyházak és más jogi testületek képviselőit, hogy utóbbiak készpénz vagyonaikat az ötödik hadikölcsönben helyezték el, annál is inkább, mert ez ma a legszentebb kötelesség.

Igy ha a vármegye egyesei, kinek jó sorsa megengedte, hazafias pénzintézeteink, a kötelesség teljesítése terén előljáró egyházaink és jogi testületeink kötelességeiket ezáltal is megteszik: akkor se árulás, se szerző-

dés és oláh királyi szószegés, még kevésbé az orvtámadás — Szent István koronájának fényét el nem homályosíthatja, ellenben megoldjuk örökre az oláh kérdést is, mely az erdélyi tenger szigetein élő és virrasztó magyarságnak sok keserű percet szerzett.

A választmány megbízásából:

Mátéffy Domokos,
 pénzügyigazgató, titkár.

Ugron János,
 főispán, elnök.

Udvarhelymegye gyásza.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága folyó hó 5-ikén délelőtt 11 órától kezdődőleg a vármegyeház dísztermében rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. I. Ferencz József Ő császári és apostoli királyi felségének elhunyt feletti részvét kifejezése. Emlékbeszédet tart dr. Sebesi János alispán. 3. Károly király Ő császári és apostoli királyi felségének népéhez intézett szózata és hódoló felirat. 4. Jegyzőkönyv hitelesítése.

* * *

Magyarország királyát 30-ikán, csütörtökön délután helyezték örök nyugalomra. A nagy lelkű férfiú két emberöltőig állott a pajzson, nehéz koronája alatt Krisztus tövist hordott és okosságából, jószágából vert vértjén a fájdalom fekete gyöngyei csillogtak. Idők és emberek, országok és népek támaszkodtak a vállán és Ő egy perczre se ropant meg a terhek-terhe alatt. Állt a pajzson: a legfehérebb fej, a legmelegebb nézés, a legszivesebb szó és a legdélcezebb derék. És nem is szállott le onnét, amíg meg nem szólalt a királyok királyja. Az Ő szavára engedelmesen örök vigyázzba meredt és egyetlen panasz nélkül költözött át a másik birodalomba, ahol nem véren adják a fenntartott helyet és tövistelen a korona és pehelykönnyű a pánczél.

Székelyudvarhely város hivatalai és katonai előkelőségei testületileg vettek részt a reformátusok és az unitáriusok templomában csütörtökön és a plebánia-templomban ma, szombaton, tartott istentiszteleteken. A reformátusok templomában Vajda Ferencz esperes, az unitárius templomban Bölöni Vilmos lelkész mondtak imát, míg a plebánia-templomban Pál István apát-plebános mondt misét fényes segédlettel. A közönség gyászbaborult lelke elszállt a hatalmas, komor Burgba, elkísérte a nagy királyt sirboltjába és elvitte a legszebbet, amit nép uralkodójának nyújthat: az igazi szeretet mély gyászát és részvétét.

A háztartási készletek bejelentése.

A város polgármestere felhívja a közönséget, miszerint összes liszt, gabona, hüvelyesek, zsir, csukor, kávé, burgonyakészletét december 10-ig Soó Domokos v. tanácsnoknál a törvényes következmények terhe alatt jelentse be. A bejelentés kötelező úgy a termelőkre, mint a kereskedőkre és magán háztartásokra, akár saját, akár idegen helyiségben vannak a készletek. Ki más részére készletet

tart őrizetben, azt is köteles megnevezni, kit a készlet illet. Az aki készletét a m. kir. miniszteriumnak 4207—1915. M. E. számú rendelete 1., 4., 5. és 16. §-ai alapján be nem jelenti szigorú büntetést kap s azon felül készlete el fog koboztatni.

Előnyomulás Bukarest felé.

Romániában az események rendkívül gyorsan fejlődnek. A román ellenállás nem tud megküzdeni a kialakult stratégiai helyzettel. A Falkenhayn-hadsereg nyugat és északnyugat felől való előretörése és a Mackensenhaderék délnyugat felől való föllépése az Oláhországban harcoló összes román erőket átkarolva tartják. A románoknak ez a veszedelemes helyzete, mely védekezésüket egyelőre reménytelenné teszi, csak akkor javul majd, ha frontjuk kiegyenesedik. Hogy ezt a front-

kiegyenesítést hol tudják létrehozni, azon mulik Bukarest rövidebb, vagy hosszabb idő alatt való eleste. A Mackensen-hadsereg a Duna felőli szárnyát is előretolja kelet felé és így fel van adva az izgalmas kérdés, vajjon a románok Bukaresten innen tartós frontot tudnak-e majd teremteni? Ezt a román célát különben északnyugat felől is a legnagyobb mértékben veszélyezteti a Falkenhayn-hadsereg előretörése, mely frontjának élét egy Tigvenitől keletre való frontáttöréssel Campolung és Curtea közé tolta előre. Támadó frontunk ilyenformán félkör alakban közeledik Bukarest felé.

Riadalom Romániában.

(Budapest, nov. 30.) Az entente-csapatoknak a román fronton való elosztására vonatkozólag a hollandi „Vaaderland“-nak azt jelentik, hogy a *moldvai határ védelmét az oroszok vették át és hogy az egész román sereget Oláhországban összpontosították.*

A székely falvakat újra kell építeni.

Most tizennégy hete éppen. Ha volt valaha sötétség, mely a legbátrabbak lelkét is a rémület iszonyával telítette, ilyen sötétség szakadt le ránk ama csöndes csillagos augusztusi éjszakán, mikor váratlanul riadót fújtak s bekiáltották az ablakunkon: „Meneküljtek!” És ha volt valaha emberi szemeknek minderről lemondó szomorú pillantása, ilyen pillantással tekintettünk végig uteljára az édes otthon meghitt melegén, amelyben annyi esztendőkn át éltünk és dolgoztunk, sirunk és megvigasztalódtunk, amelyet Isten jóvoltából egy élet számára nehéz munkával magunknak és gyermekeinknek készítettünk. Minden kedves volt benne, mert minden a mienk volt. Mi szereztük, mi gondoltuk, mi gyarapítottuk és most el kellett szakadnunk tőle gyorsan és hirtelenül, a visszontlátás legkisebb reménye nélkül.

Ezzel az utolsó pillantással eltemettünk egy egész multat s ezzel a pillantással félve meredtünk bele a bizonytalan jövőbe mert ez a jövő, mint a vándor előtt az ismeretlen utak vak éjszakája, semmi jóval sem biztatott s minden rosszal ijesztgetett.

És megkezdődtek a menekülésnek leirhatatlan iszonyatosságai. Szórol-szóra megisméltődtek s beteljesedtek a Jeremiás prófétá sok ezeréves siralmi: „Örökségünk idegenekre szállott, házaink a külföldiekre. Bőrünk, mint a kemencze, kiégett az égető éhség miatt. A csecsemők nyelve inyükhöz ragadt a szomjúságban. Kenyeret kértek a kisdedek és nem volt, aki szegjen nekik.”

Azt mondják: niucs szentebb és magasabb pillanat, mint mikor egy gyermek születik a világra. Angyalok tapsolnak neki az égből s a föld szinte reszket túlaradó örömben, hogy kulturát szomjazó rögeire az Isten gondolatának megint egy új letéteményese léphetett. És a mi menekülésünk alatt ki tudja hányszor kellett megisméltődni annak a rettenetes tragédiának, hogy az éhező anyák hiába nyújtották ki apadt emlőiket siró csecsemőknek s a tehetetlen szeretet kétségbeesésével kellett nézniök gyermekük lassu haldoklását.

Éjszakák dermedt hidegében, teherkocsik mélyén, országutak mentén és vasúti sínek között emberi életek születtek és emberi életek haltak még és a kit ezután Erdélybe viszen sorsa, imádkozva utazzák, mert amerre lép, utját mindenfelé sírok szegélyezik, ahol a nemzeti életnek dus gyümölcsöket ígérő virágos ágai hervadoznak.

A székely mese azt tartja, hogy a könnyek, amiket a fájdalommal szeretet ejtett, drága gyöngyökké változnak. Higyjék el, soha ezen a földön emberi szemekből az otthon, a gyermek, s a haza fájdalmas szeretetének annyi drága gyöngye el nem hullott, mint az erdélyi menekülés napjaiban. És ha én most ezekből a ragyogó gyöngyökből koszorút fonhatnék, koszorút, amellyel a

mese csak az irgalom szelidség és könyörület királyi hőseit keszoruzza és ha keresném, hogy ezt a koszorút illő jutalmul kinek adjam, hát tépelődés nélkül odatűzném nemzetem fenkölt honalokára, mint legszebb jutalmát annak a megértő irgalmasságnak, mellyel szívéhez ölelte Erdélyből menekült inséges testvéreit.

De ha lánczot tudnék kovácsolni mindabból a keserűséből, fájdalomából és jogosult haragból, mely a menekültek szívét vasabrocsként szorongatta, ehhez a rablánczhoz szívesen odakötém a magyarságra éhes gonosz rablók seregeit, mert tudom, hogy megérdemelt rabságukból soha el nem szabadulhatnak.

Az Erdélyből menekültek nyomorúsága nem csak testi nyomorúság, a hazátlanságtól és ruhátlanságtól az éhezésig, de kiváltképpen lelki is. Az evangéliumi szeretet finom érzületében a testi és lelki irgalmasság minden cselekedeteinek balzsamával kell hozzá közelednünk, ha igazán és egészen gyógyítani akarjuk.

Ezt cselekedte a magyarság!

Mert ime, a sötét napok már elmulóban. Erdély felszabadult s a hontalanokat emésztő vágy viszi és ragadja magával elhagyott, kifosztott, rombadólt otthonuk felé. Ha hazatérnek, sirni fognak a romok fölött keserves siránkozással, de mert a hazai rögnek munkára hívó ereje minden földi erőnél hatalmasabb, ez az erő megihleti majd a hazatérteket s a szívekben és a romokon bizonyára egy új élet virágai fognak kisarjadni.

Ezt a serkenő életet, a nemzeti lét megtépett fájának ezt az újra fejlődni akaró erős hajlását kell a nemzet fiainak minden áldozatkész szeretettel ezután is segíteni és támogatni.

Mert ha a nemzet bőkezű irgalmassága fölépítette a Kárpátok elpusztult falvait északon: sokkal inkább fel kell építenie Erdély rombadólt falvait keleten, mert ha eddig nem tudtuk, a gonosz oláh rablótámadásából megkellett tanulnunk azt a megdönthetetlen történeti igazságot, hogy Erdély az a sarokkő, amelyen a magyarság nemzetfentartó hatalmas élete nyugszik s hogy elveszett ez az ország s pusztulásnak indul, ha Erdélyt ezután is gyöngülni, erős magyarságából továbbra is kiforgatni s így a haza testéből lassan-lassan elszakítani engedjük...

Két év óta a vén Európán végig az emberi hősiesség s az emberi gonoszság mindent emésztő nagy tüzei égnek. Ama nagy tüzek odakinn el fognak hamvadni, de ezek a tüzek: az irgalmas könyörület tüze s a hálának tüze Erdély bércei között nem fognak kialudni soha s én hiszem és bizom benne, hogy ennek a két tűznek meleg izzásában egyesült erővel a magunk, gyermekeink s késő nemzedékek számára megkovácsoljuk az egymást szerető, egymást megértő, egymásért élni, áldozni és halni kész magyar együttérzés és testvériség szét nem szakítható örökre erős vaspántjait.

Szemlér Ferencz.

Szentegyházás és Kápolnásfalva a román invázió alatt.

1916. augusztus 28-ika örökre emlékezetes marad a két község lakóinak emlékezetében. Ezen a napon támadt ránk a galád oláh szomszéd orvul. A gyorsan előre törő tulerő elől csapataink a Hargitára vonultak vissza s ittmaradásunk bizonytalanná vált. Szept. 8-án már a Hargitán bõmbõlõ ágyuk s aja izgatta a lakosság nyugalmát s 9-ikén megkaptuk a kiürítési parancsot. A nép fájo szívvel vált meg szorgalmas munkája által szerzett vagyonkájától. Másnap este 6 órára a kiürítési eljárás befejeztetett s Szentegyházásfaluban mintegy 100, Kápolnásfaluban 120 lélek maradhatott nagyobbára öreg vagy nyomorék, a kik az erdők rejtekhelyein húzódtak meg.

Szept. 15-én a déli órákban kezdte meg az ellenség a község közvetlen közelében levő állásokba visszavonult csapataink támadását s gyújtó gránátokkal a község épületeit lőtte. Vitéz csapataink 16-án hajnali 2 óráig tartották vissza az ellenséget s három szuronyrohamot vertek vissza, amikor az égő falun át visszavonultak. Csapatink vitéz ellenállásáról tanuskodik 180 ellenséges katona és 16 ellenséges tiszt hullája, akiket az ellenség nagy katonai disszel tometett el a község közelében, sirjukat bekerítette s a Csikszeredából rabolt koszorúkkal gazdagon ellátta.

A beözönlött ellenség az erdõkbe menekülteket összeszedette s megkezdõdött pokoli munkája, amelyet a végigszenvedõk még most is könnyes szemmel beszélnek el. A község utczáin örömmámorukban szünet nélkül lövöldöztek s minden indok nélkül meglõtték Istók Ábel, Gedõ Mihály, Tankó Katalin, Farkas Mária, Bartos Fülöp, Dániel Ilona és Miklós szentegyházásfalvi és Szabó Márton csikcsicsói lakosokat, míg Tankó Áron a gránáttűz és Tankó Ignác a hidrobbanás áldozata lett. Kápolnásfaluban két helyi lakost és egy ismeretlen máréfalvi legényt lõttek meg. A lakosságnak lakásából kimozdulni nem volt szabad, ütõtték, verték s folyton lövéssel fenyegették s a nõkkel állandóan erőszakoskodtak. Mindkét községben elrabolták az élelmiszereket, állataiból vigan lakmároztak s lõtették a Nagy Romániát. Tamás Balázs szentegyházásfalvi bíró, bár felmentett katona volt, az éppen akkor előállott betegsége miatt elmenekülni nem tudott s családja nagy kínjai miatt csak az erdõkbe rejtette el, a honnan õt is visszahajtották s a mikor megtudták, hogy õ a bíró, megtették román bírónak s beteges kénytelen volt az ellenség majdnem lehetetlen kívánságait teljesíteni s még így is meg kellett izlelnie a román ütleteget. Október 5-én nevezett bíró az ellenséges tisztek lehangoltságából észrevette, hogy szorul a hurok, miért úgy elbujt, hogy a halálra keresõ román csendõrök nem akadtak rá, s így megmenekült vagy a halál, vagy az elhurcolástól.

Október 6 és 7-én az ellenség lázasán pakolt s fáradhatatlanul rabolt össze minden értéket s rakta a község lakóinak szekereire s kényszerítette a szekér gazdáját, hogy saját marhájjal saját maga hajtsa az igát a régi Románia felé. Szentegyházásfaluból Balázs Józsa, Szõcs Mihály, Ferencz Ambrus, Szeles Dénes, Simó Mihály, Gedõ András, Kusztura István, Tamás Károly, Lõrincz Keresztesné és Lõrincz A. Péter, Kápolnásfaluból Id. Péter József, Both Lázár András, Benedek István, József István, Orbán János és Lõrincz Dávidot kényszerítették saját igájukkal a rabolt holmik elszállítására, a kik közül Szentegyházásfaluból Tamás Károly, Lõrincz Keresztesné és Lõrincz A. Péter, Kápolnásfaluból pedig Lõrincz Dávidnak sikerült õkreik és szekereik hátrahagyása mellett megezõkniök, míg a többiek sorsa ismeretlen. A rabolt holmikon kívül Szentegyházásfaluból 72 és Kápolnásfaluból mintegy 30 ló és szarvasmarhát s meg nem állapítható számú sertést hajtottak magukkal. Kirabolták az összes kereskedéseket, kifosztották az összes lakóházakat, a butorokat részben összetörték,

részben pedig eltűntek.

Vitéz csapataink október 8-án a reggeli órákban vonultak be a községbe, ahol a megmaradt s megkínzott lakosság örömeiben könnyezve megváltóként üdvözölte a felzabálókat.

A kivonuló ellenség szokásához híven gyújtogatott s csak vitéz csapataink gyors előretörése akadályozta meg abban, hogy mindent fel ne égesen. Így is Szentegyházasfaluban 72 lakóház és 71 gazdasági épület, Kápolnásfaluban 16 lakóház és 22 gazdasági épület a belterületen és 41 gazdasági épület a külterületen hamvadt el pusztító munkájuk alatt. A jegyzői irodát teljesen felforgatták, butorait fejszével vágták össze, az irományokat szétszórták. A közigazgatási működés a sok hiány miatt nagyon nehezen végezhető. Tulazás nélkül elmondható, hogy Udvarhelymegyében talán ezen két község szenvedett a legtöbbet az ellenséges uralom alatt.

Az ellenség pusztításain kívül legnagyobb baj az, hogy a zord éghajlat alatt fekvő két község határában a beérett gabona aratása éppen az

A kir. törvényszék tanács- és ügybeosztása az 1917. évre.

1. *Polgári felebbesési tanács.* Elnök: Dr. Haan Béla kir. törvényszéki elnök. Helyettese: Nagy Kálmán tanácsvezetési joggal felruházott kir. törvényszéki bíró, Rendes tagok: Máthé Dénes, Nagy Kálmán, Baló Ödön kir. törvényszéki bírák. Helyettes tagok: Constantinescu Viktor és Dr. Enyedy Róbert kir. törvényszéki bírák. Tárgyalási napok: hétfő, szerda és csütörtök.

2. *Első foku polgári tanács.* Elnök: Dr. Haan Béla, helyettese: Nagy Kálmán. Rendes tagok: Dr. Göllner Béla, Máthé Dénes, Nagy Kálmán, Baló Ödön, Dr. Enyedy Róbert és Constantinescu Viktor. Helyettes tag: Mihály Lajos. E tanács ügykörébe tartoznak az összes elsőfoku polgári peres és nem peres (perendkívüli) ügyek és csőd-ügyek. Tárgyalási napok: hétfő, szerda és csütörtök.

3. *Vádtanács.* Elnök: Dr. Haan Béla, helyettese: Máthé Dénes, rendes tagok: Máthé Dénes, Mihály János és Dr. Enyedy Róbert. Helyettes tagok: Constantinescu Viktor. Tárgyalási nap: szombat.

4. *Büntetőtanács.* Elnök: Dr. Haan Béla, helyettese: Máthé Dénes, rendes tagok: Mihály János, Dr. Göllner Béla, Máthé Dénes, Constantinescu Viktor és Dr. Enyedy Róbert. Helyettes tagok: Baló Ödön. E tanács ügykörébe tartoznak az összes elsőfoku és felebbvitt bűnügyek, a vádtanácsához, az esküdtbírószághoz, fiatalkoruak bírójához és a fiatalkoruak törvényszéki tanácsához tartozók kivételével. Tárgyalási napok: péntek és szombat.

5. *Esküdtbírószághoz tartozó tanács.* Elnök: Dr. Haan Béla, helyettese: Máthé Dénes, rendes tagok: Máthé Dénes, Nagy Kálmán és Baló Ödön. Helyettes tagok: Constantinescu Viktor és Dr. Enyedy Róbert. Tárgyalási idő: április és október hónapok harmadik hétfőjén kezdődik.

6. *A fiatalkoruak törvényszéki tanácsa.* Elnök: Dr. Haan Béla, helyettese: Nagy Kálmán, rendes tagok: Mihály János és Dr. Göllner Béla. Tárgyalási és tanácsulási nap: szombat.

A tárgyaláson kívül elterjesztett szóbeli kérelmeket vagy nyilatkozatokat az alább a 2. pontban foglaltak kivételével és pedig különösen a kiskorúsági, gondnoksági s atyai hatalom megszüntetése iránti perekben a felek, illetve képviselőik részéről jegyzőkönyvbe mondható kérelmeket és nyilatkozatokat (Pp. 705. §-ának 1. bek. 720. §-ának 2. bek. és 731. §-ának 1. bek.), a nem peres kereskedelmi és váltóügyekben a felek részéről jegyzőkönyvbe mondható kérelmeket (68300—1914. I. M. számú rendelet 12. §-ának 2. bek.) nemkülönben a büntető feljelentéseket (Tüz. 162. §-ának 1. bek.) Dr. Göllner Béla, akadályoztatása esetén pedig helyettesse Mihály János.

Azokat a bejelentéseket és kérelmeket pedig, melyek a Pp. 138. §-ának 2-ik bekezdése, illetve a Tüz. 128. §-a értelmében jegyzőkönyvvezető elött jegyzőkönyvbe mondhatók: annak a bírósági irodának (polgári vagy büntető külön iroda) a kezelője, mely iroda az illető ügyre vonatkozó iratokat kezeli. Minden kedden reggel 8 órától 9 óráig, amennyiben pedig sürgősek vagy időhöz kötöttek, a hét bármely napján, a hivatalos órák alatt fogják irásba foglalni.

A teljesen írásba foglalt polgári ítéletek jegyzőkönyvét minden pénteken függesztik ki.

invázió ideje alatt kezdődött volna meg s a beérett gabona az ellenséges átvonulással teljesen megsemmisült s a lakosság egész évi termését elvesztette s kenyér nélkül van s csak a hó leeste előtt kiásott burgonya s egy-egy élelmes gazda által jól elrejtett kevés gabona adja a táplálékot. Baromfi, sertés csak elvétve látható. Pusztulás, pusztulás mindenfelé. A béke áldásos éveiben elég jómóduknak mondható nép, amely legnagyobb részben fakeskedés és állattenyésztéssel foglalkozott, a nagymérvben megcsappant állatállománya miatt régi foglalkozását most folytatni nem képes, mert az ellenség még a beraktározott szalmas takarmányát is fölétette.

A földig leégett lakóházak felépítését az állam segítsége nélkül el sem képzelhetjük s a székelység, amely a hosszú háboruban a haza bércein oly sokszor megmutatta, hogy vére nem fajult el, most is oly áldozatkészséget vár a haza ilyen szenvedést át nem élt polgáraitól, mint a kárpáti falvak felsegítésénél a milyen fényes példát mutatott.

Sándor Albert.

Az egyes bírák és az önálló jegyzők által elintéztett ügyek kezelését a II. számú (büntető) külön iroda fogja teljesíteni.

A főrajstrom és mutató adatairól köznapon délelőtt 9 órától déli 1 óráig, vasárnapon és ünnepeken pedig délelőtt 9 órától 11 óráig kell értesítést adni. (Tüz. 95. §-ának 1. bek.) Más kezelőkönnyvből való értesítésadásnak, valamint az iratok megtekintésének ideje egyéb köznapon délelőtt 9 órától 10 óráig, kedden délelőtt 9 órától 11 óráig. Bűnügyben azonban a jogosultak az iratokat a Tüz. 95. §-ában meghatározott feltételek mellett bármikor megtekinthetik s ügyekről értesítést nyerhetnek.

A sötétbe borult város.

Kellemetlen meglepetésben részesítette a villamos üzem a város közönségét: csaknem az egész héten át világítás nélkül maradtak az utcák s a magánlakások; az alig felejtett szomorú napok bus sötétsége borult a városra, kétségbeesítve a kedélyeket, megállítva minden munkát, abszolút tétlenségre kárhoztatva sok dolgozni akaró kezét.

Székeljudvarhely város villamos üzemét a vad oláh csorda, könnyen érthető szándékkal, megkímélte. Gépház, szénkészlet, az egész városi hálózat érintetlen maradt s így történt aztán, hogy alig érkeztek be katonáink, az üzemet nyomban megindították, mintegy vérkeringést, életet varázsolva a szomorú, kihalt város falai közé. És a világítással nem volt semmi fennakadás mind egészen a múlt hétig, a mikor egy este a város egyrésze sötétségben maradt s másnap már hangosan hirdették, hogy a szénkészlet fogytán van: a baj ismétlődni fog. És tényleg a baj alaposan megismétlődött, s héten egy-két nap kivételével a világítás hol itt, hol majd ott maradt el, hogy végre pénteken este az egész városra ráboruljon a sötétség rettenetes leple. A baj kétségtelenül meg van és most már gyöngy vigasz, hogy ez vagy az okozza a sötétséget, azonban megállapítani kívánjuk, hogy a sötétség még sem a szénhiányért — mert ez itten, az erdők közepén, megbocsáthatatlan vétkecs mulasztás volna — állott elő, hanem kazánjavítási munkák következtében. Ugyanis a két kazán közül egyiknek fala felmondta a szolgálatot s ennek reparálása az áramtermelés redukczióját hozta maga után.

Kétségtelen az, hogy máskor is voltak üzemaszavarok, de megfeszített munkával sikerült azokat hamarosan eltüntetni, mert végtére is éjjel is lehet dolgozni, pláne lehet és kell is, ha közüzemről van szó, s ha a közönség eminens érdeke van veszélyeztetve. E város ipara és kereskedelme az invázió után gyermek korát éli, egyes hivatalokban megfeszített munkát végeznek, — mind ezt keresztelni, kényelmesen elintézni olyan hiba, mely nyomán méltán kel a legerőteljesebb kritika. Azt mondják, hogy még bizonytalan ideig tartani fog ez állapot, noha az valóságos merénylet a város

közönsége ellen. Erőteljes kézzel kell belenyulni a dologba, mert itten visszaélés történik a türellemmel. Ezt az állapotot azonnal szanálni kell.

HIREK.

Székeljudvarhely, decz. 3.

A székel Krisztus.

Most haldoklik az ősz az erdélyi havasok alatt. A fák hullatlan koronáját rőtre marja a dér, a hosszú, mocczanástalan uton százszerű szőnyeg ríki:

— Merre járunk atyámfia?

— Gyergyószárhegy alatt, az Ur segédelmével.

— Hát ez itt micsoda?

— Ugy látom, hogy székel Krisztus: román csoda, tekintetes ur.

Az ágra fázós, tépett madár tapad, a fenyőfatörzsre: elevenvált ember. A haja hosszú, esőcsapdosott, a szakála deres, a válla mestelen, két keskeny, bedermedt, kék-piros csik szaladozik rajta.

A székel kocsis leveszi a kalapját, beledörzsöl a szemébe és komor, jajtalan szóval mondja: — No, Ilyés Bálint bátyám, kért se igen szenvedett meg Krisztus, szépidejére lám szíjat hasítanak a hátából.

*

Haldoklik az ősz, a százszerű szőnyegre alkonyat borul, a hegyeken táborfüzek gyuladnak. Hullottan esengnek tüztől tüzig, a szavam örökösén csak a székel Krisztus borzalmát ejti...

Az egyik táborfüznel egyszerre csak elém állítják a három csiki gyereket, akik leginkább tudják Ilyés Bálint keresztrefeszítésének történetét. A csiki gyermekek mondják:

— Nagyon feljövénnek már akkor az olajok Keresztényfalva felől. Mű három, akik itten állunk, járórbe menénk híreket hozni. Aztán előre s előre, s mindig csak az olajok közé. Néhol erdőben, s néhol nyakig vízben, s néhol négykézlábon.

— Mondja ám a Gyuri, emez a társam: te, amott rosiorik vannak s mondja ám a Gergely: imitt meg tűzértség. Aztán zördül a bokor, s én es mondom: no, Gyuri, no Gergely, mű se megyünk többet előre magunktól, csak ha majd hajtának. Ugy es lett. Ránkerekedének s elnyomtak mind a hármunkat. Negyvenen es voltak.

— No, kutya magyar, no beste állat, no csunya féreg, megdöglesz itten mostan.

— Az es jó — gondoltuk magunkban.

Aztán bészártak mind a hármónkat egy sötét verembe, amibe akkor már benne volt az Ilyés Bálint es.

Mondja ám az Ilyés Bálint:

— Sose keseregjete, fiuk, mer egy az élet s egy a halál.

Mű egy szót se szóltunk, csak hallgattuk a szavát:

— Látjátok, én már hetvenéves multam, hát kevés kár érettem. Megharagudának rám az olajok, mer nem mutatám meg nekik az utat. No majd megmutatom helyettök nektek. Éjjel szépecskén a hátamra kapaszkodtok, s ki merre lát haza.

Ugy es leve, a Gyuri még visszaszólt akkor:

— Hát ökemével mi leszen?

Ilyés Bálint erre ugyancsak megfedte a Gyurit:

— Magadra legyen neked gondod s a hazára, ne pedig énrám.

Nem es szóltunk többet nekik, csak jövénk, ahogyan jött, de leginkább csak hasmánt.

Ma aztán, hogy hallék a gyergyószárhegyi csodát, mondja ám a Gergely:

— Lám, hogy mégis csak kutya az oláj, jó lesz ezt el nem felejteni soha.

S a Gyuri es mondja:

— Már pedig még es csak jobb lesz elfelejteni az egészet.

— Már mér? kérdém, mer nagyon haragos lettem.

— Azér — mondja a Gyuri — mer az egyik én belém es belém ruga, már pedig ez a kinhalálnál es keservebb, mer eddig ezer évig még sohase ruga székelyt az oláj. Soha, csak mostan először.

*

Haldoklik az ősz, a százszerű szőnyegen sebet kapar két öreg székely. A megfeszített embert temetik. Vajjon kerül-e föléje fejfa, vajjon kerül-e rája irás?

Ezer évig lakozának egymás mellett es egymás között. Ime, a bizonyság. Vajjon rákerül-e ez? Emberek... Emberek...

Pilisi Lajos.

A kórház hazaérkezett. Udvarhely megye közpórházát mint megirtuk volt, szeptember 16-ikán a hajnali órákban rakatta vonatra Dr. Eged Balázs tb. főorvos. A kórház gyötrelmes utazás után Szolnokon kötött ki s az elszállított beteget az ottani megyei közpórházba helyezték el. A kórház hazajövele iránt Dr. Lengyel József megyei főorvos előterjesztésére Dr. Sebesi János alispán nov. közepe tájára intézkedett, s az e héten tényleg haza is érkezett. Az elmene-kült kórház a műtő műszereit biztonságba helyezte, s fehérnemű készletét meg magával vitte, s így a kórházat kár csak az ágyneműek egyrészének ellopásával, vízvezeték és a Röntgen-készülék megrongálásával érte. Természetesen a kórház-épületben lakó orvos es gondnok lakása teljesen kifosztva áll.

A nikkell huszfilléresek ujévre értéküket veszítik. A fővárosi pénzügyigazgatóság közli, hogy a nikkell huszfilléresek ez évi december 31-én a magánforgalomban elvesztik fizetőképességüket. A pénzügyigazgatóság fölhívja a közönséget, hogy ezeket az érmekeket az állami pénztárnaknál mielőbb szolgáltatassa be, illetve ezeknél, vagy az orsztrák-magyar bank intézeteinél vas huszfilléresek ellenében torlódás elkerülése végett minél előbb váltsa be.

Második erdélyrészi moratorium rendelet. A hivatalos lap közli a kormány 3910. sz. rendeletét, melylyel az 1916. évi szeptember hó 20. napján 3093—1915. M. E. szám alatt kiadott erdélyrészi moratóriumi rendelettel magánjogi kötelezettségek teljesítésére engedett halasztás 1917. évi január hó 31. napjáig bezárólag meghosszabbítottatik.

Az első erdélyrészi moratóriumi rendelet 1. szakaszában említett adótok részére, az 1916. évi november hó 20. napja után 1917. évi január hó 31. napjáig bezárólag lejáró pénztártartozásaiak teljesítésére, amelyek 1916. évi augusztus hó 28. napja előtt kiállított váltón, kereskedelmi utalványon, közraktári jegyen, esekken vagy általában olyan kereskedelmi ügyleten vagy más magánjogi czimen alapulnak, amely 1916. évi augusztus hó 28. napja előtt keletkezett, a lejáratától számított két hónapi halasztás (moratorium) engedtetik. Nem esnek a halasztás alá azok a pénztartozások, amelyeket az idézett rendelet a moratórium alól kivessz. A 3.095 - 1916. M. E. számú erdélyrészi moratóriumi rendelet rendelkezései a jelen rendeletben foglalt kiegészítésekkel es módosításokkal továbbra is hatályban maradnak; az idézett rendeletben a halasztás alá eső tartozásokra vonatkozólag foglalt rendelkezések mindazokra a tartozásokra kiterjesztetnek, amelyek a jelen rendelet értelmében esnek halasztás alá. Az idézett rendelet 8. szakaszában a kétoldalú szerződések teljesítésére vonatkozólag foglalt es ugyanott felhívott szabályokat a jelen rendelettel kapcsolatban olyképpen kell alkalmazni, hogy az 1915. évi márczius hó 24. napján kelt 1.040—1915. M. E. számú hatodik moratóriumi rendelet 14. szakaszának első es második bekezdése említett felhívásnak nincs helye, amennyiben a nem pénzbeli szolgáltatás csak 1917. évi január hó 31. napja után válik esedékessé. A rendelet, melyet erdélyrészi második moratóriumi rendeletként kell idézni, 1916. évi december hó 1. napján lép életbe.

Halálozás. Szécsi Dezső okl. gépész a helybelli Klein Zsigmond fatermelő cég különböző fűrésztelepeinek husz éven át műszaki vezetője, e hó 26-án rövid szenvedés után Székelyudvarhelyt elhunyt.

A ref. kollegium igazgatósága tájékoztatás végett értesíti az érdekelteket, hogy ha legyőzhetetlen akadályok közbe nem jönnek, az iskola 1917. január 2-án megnyilik. A beiratások idejét es helyét később fogjuk közölni, addig is a tanulók jelentkezzenek irásban az igazgatóságnál, jelentsék be, hogy ha internátus es konviktus nélkül nyilnák meg az iskola, az esetben beiratkoznak-e?

Petroleumot osztottak ki. A villanyvilágítással is küzdő, de meg a villanyvilágításra egyáltalán be nem rendezett városi közönséget fölötte sujtotta a petroleum hiánya, nem is szólva a vidékről, mely hajszát indított a „gáz“ után s egy-egy literkéért valóságos uzsoraárat fizetett a helyzetet czudarul kihasználó lelkiismeretlen embereknek. Az alispán, mint jeleztük, már hetekkel korábban intézkedett, hogy a sötétségbe borult közönség szomorú helyzetén segítsen. Ennek eredményeként a városra a napokban egy rakomány petroleum tényleg meg is érkezett, melyet a megbízott kereskedők a városi tanács által kiadott utalványok ellenében szolgáltak ki literenként 82 fillérért. A tanács mintegy 2500 literre adott ki utalványt, s a vidék közönsége is részesült petroleumban, tehát a szorult helyzetben egy rövidke időre segítve lett. Mint értesülve vagyunk, a közeli napokban ujabban érkezik petroleum s így a keservesen hosszú téli esték megrövidülnek es lehetővé van téve a munkaidő kihasználása is, amire itt most különösen szükség van.

Az idegeink. Eszünkbe sincs, hogy az emberi tökeletesség csúcát abban találjuk, ki tud legjobban verekedni — bár most kiderült, hogy a régi értelemben vett vitézség még mindig a legnagyobb emberi értékek közé tartozik. De ha nem kérkedünk is vele, el se tagadhatják tőlünk, hogy fajunk katonai kvalitása elsőrangú. A magyar vitézség nem üres fráziás, hanem véres testamentum, egy ragyogó es fájdalmas örökség, mely nemzedékről nemzedékre szállt az országban. Es ez a hősiesség nemzet, a mely mindig a világ legjobb katonáit adta, a melynek önfeláldozása végtelen, odaadása kiapadhatatlan, ez a magyar nép, a melynek neve a férfiaság — ez a magyar nép mindig hajlékony jószívű volt. A magyar megállta helyét minden háboruban, de soha egyetlen háborut nem keresett. A magyar nép vérét áldozza a háboruban, de könnyeivel öntözi meg az elesett hősök sírját es a diadalok kapujában sem feledkezik meg arról, hogy a háboru a legnagyobb megpróbáltatás, a mit Isten a földre küldött s hogy azt jó es rossz fordulataiban egyformán férfias önmérséklettel kell viselnünk. S éppen ez az önmérséklet a szerencse minden forgásában ad reménységet arra, hogy a Hindenburgi akcióma szerint az idegeinkkel is meg fogjuk nyerni a háborut. Nem bizakodunk el a legragyogóbb siker napján se, mint a hogy nem törték meg hitünket a fekete napok se. Nem felejtjük el, hogy mi van még előttünk, de azért nem vagyunk érzéktelenek a háborunak nagy szimfóniája iránt. S látjuk a futó oláhot, elhagyott ágyuk, elszórt fegyverek es véres tetemek ezrei felett rohanva, összetörten es szétzilálva keresvén a menekülés útját a nyomukban vágató végzet elől. S fonjuk szívéinkben a végtelen hála es rajongó szeretet babérját hőseink vérverejtékes fejére, a kik az ellenséges tengert megállították, visszafordították es szakadatlanul, feltartóztatlanul üldözik saját hazájában, hegyen-völgyön át, ki a világból!

A „Vasárnapi Ujság“ november 19-iki száma főleg az erdélyi határunkon folyó harcokról s Erdély felszabadításáról közöl képeket, de vannak érdekes képek más harctereinkről is. Egy nagyobb sorozat a főlshabadult Lengyelország érdekes helyeit, egy másik a Múcsarnok téli kiállításának nevezetesebb képeit mutatja be. Vadász Miklós rajza báró Hazay Samu vezérezredest ábrázolja. Szépirodalmi olvasmányok: Szöllösi Zsigmond novellája, Pantoppidan dán regénye, Szigven tárczája stb. Egyéb közlemények: cikk Lengyelországról s a rendezési rovatok. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyed évre öt korona, a „Világkrónika“-val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Buda-

pest, IV., Egyetem utca 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Napló“, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára félévre 2 korona 40 fillér.

x Van szerencsém tudomására hozni úgy a helyi, mint a vidéki közönségnek de különösen igen tisztelt régi vendégeimnek, hogy a menekülés es később a személyzet hiány miatt zárva tartott fodrász üzletemet megfelelő segéd-személyzettel ellátva, a régi üzletvezetőm vezetése mellett a forgalomnak ismét átadtam. Amennyiben 18 évi önállóságom alatt igyekeztem az igen tisztelt vendégeimnek megelégedésre szolgálni, úgy továbbra is üzletvezetőmnek es segédszemélyzetemnek utasításom szerint minden igyekezetek oda fog irányulni, hogy jó munkával, pontossággal es tisztasággal minden igényeket kielégítsenek es a további pártfogást kiérdemeljék. Szükségesnek tartom megemlíteni, hogy az üzlet bezárása alkalmával folyamatba levő bérletjegyek megőriztettek es továbbra is érvénybe maradnak, ugyszintén a bérletfőkök teljesen redhozva, az esetleges hiányok kiegészítésével rendelkezésre állanak. Kész szolgálattal Szabó Ödön fodrász.

KÖZGAZDASÁG.

Bika, tehén es üsző eladás. (260—916. szám. Hivatalos.) A mezőhegyesi ménésbirtokon f. évi decz. 14-én d. e. fél 10 órakor kezdődő árverésen eladásra kerül 32 drb magyar fajta, 50 drb Svájcból importált, 36 drb Mezőhegyesen született simmenthali bika, 63 drb bonyhádi simmenthali hasas tehén es üsző, melyre a községek es tenyésztők figyelmé ezennel felhivatik. Az elnökség.

Felolós szerkesztő: BECSEK ALADÁR,
Kiadja: a Becsek D. Fia könyvnyomda.

2065/m—1916.

Hirdetmény.

A székelyudvarhely—parajdi törvényhatósági utóépítésből es a hivatali szerek selejtezéséből kikerült vasfűző edények, zsákok es mintegy 6.5 mm. kisselejtezett papirost árverés útján óhajtok értékesíteni.

Az árverés folyó évi **december hó 10-én** délelőtt 9 órakor a székelyudvarhelyi m. kir. államépítészeti hivatalnál tartom meg, a hol előzőleg az eladásra kerülő tárgyak megtekinthetők.

M. kir. államépítészeti hivatal.

Székelyudvarhely, 1916. nov. 27.

A hivatal főnöke:

Leichtner Gyula,
kir. főmérnök.

Eladó tűzifa.

35 öl tüzelőfának kitűnő bükkfa, két méter széles, hosszú es magas ölekbe rakott, beszállítással egy tömegben, vagy nagyobb tételekben es ölenkint eladó. Venni akarók lépjenek érintkezésbe **Dr. László Endre** ügyvédjelölttel, lakik Kossuth utca 27.

Haszonbéri hirdetmény.

Kányád község 1916. **december 10-én** d. e. 10 órakor a község házánál haszonbérbeadja korcsmahelyiségét 3 évre. Kikiáltási ár 500 K. Kányád, 1916. december 2.

Derzsi László, k. biró.

Jegyzőtársaimat

kérem, hogy ha valamelyiknek körzetében az oláhok hagytak kasos kocsiszekeret, hátul egészen töltött, elül fakó bőrüléssel: sziveskedjenek engemet értesíteni.

Székelyszentkirály,

Elekes Géza körjegyző.

Eladó butorok es zongora.
Felvilágosítást nyújt Persián János ur.

Kéziszolgát keresek, fizetés, lakás es ételmezés mellett. A munkát egy 15—16 éves fiu elvégezheti. Rokkant katonát előnyben részesítek. Legfőbb kívánság a becsületesség. Czím e lap kiadóhivatalában.